

Motion till riksdagen 2023/24:2311

av **Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M)**

Gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gårdsförsäljning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Frågan om gårdsförsäljning har dragits i långbänk under många år. Den 2 maj 2018 röstade så riksdagen igenom ett tillkännagivande till dåvarande regeringen om att regeringen ska verka för en ny alkohollagstiftning som innebär att Systembolagets monopol kan värnas samtidigt som det blir möjligt att bedriva gårdsförsäljning i Sverige. Den 12 november 2020 beslutade den dåvarande regeringen, efter en sakpolitisk överenskommelse mellan S, MP, C och L, att ge en särskild utredare i uppdrag att utreda gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker.

Utredare Elisabeth Nilsson (landshövding i Östergötland 2010–2018) avlämnade utredningen ”Gårdsförsäljningsutredningen” (S 2020:15) i december 2021. Uppdraget omfattade en EU-rättslig analys av om gårdsförsäljning av alkoholhaltiga drycker kan införas i hela landet under förutsättning att detaljhandelsmonopolet säkras.

Med utredningen på bordet kunde vi slå fast en gång för alla att aspekter kring möjligheten till införande i Sverige är behandlade och att det nu är dags att sätta gårdsförsäljning i Sverige. Nu ligger fokus hos den nuvarande regeringen på att få fram ett underlag så snabbt som möjligt för att kunna göra en anmälan hos kommissionen för ett genomförande. En process som bedöms göra det möjligt för en lagändring att träda i kraft i början av 2025. Självklart ser vi gärna att det sker snabbare än så.

SOU 2021:95 om gårdsförsäljningen som tidigare varit ute på en remissrunda och svaren som inkommit innehåller praktiska fakta om hur producenternas vardag påverkas som bör beaktas. Ett sådant exempel är antal flaskor för inköp, som bör överensstämja med hur kartongerna är utformade för att inte skapa problem och kostnadsökningar för entreprenörerna. Denna aspekt och andra bör harmoniseras så att teori och verklighet kan mötas. Införandet av gårdsförsäljning är av stor vikt för turism, besöksnäring och

det lokala affärlivet runt om i hela landet men av särskild vikt för Skåne som har flera mikrobryggerier och vingårdar.

I södra Europa är gårdsförsäljning av lokalt producerade varor en viktig del av landsbygdens näringsliv och intäkter. Även gårdsförsäljning av öl och vin har blivit ett naturligt inslag för besöksnäringen och turistsektorn. I Sverige har lokala alkoholproducenter sedan 2008 kunnat sälja sina produkter på närmaste systembolag.

Dryckesrapporten 2020 redovisar att Sverige 2019 hade 64 vinproducenter. Vinproduktionen i Sverige återfinns främst i Skåne, där mer än hälften (36 stycken) ligger. Därefter följer i rangordning Västra Götaland samt Öland och Gotland. Utöver de kommersiella producenterna uppskattas att det finns uppemot 200 vinodlingar i Sverige. Ett 20-tal produkter återfinns från vinproducenterna på Systembolaget AB.

En handfull säljer dessutom sina produkter via näthandel och ytterligare en handfull säljer majoriteten av sitt vin via egna restauranger och konferensanläggningar. Några vingårdar har endast besök och provsmakning av sina viner, utan att sälja via Systembolaget eller restauranger. Vi ser fram emot att de svenska mikrobryggerierna, vindlarna och andra producenter av alkoholhaltiga drycker ska få motsvarande möjligheter till försäljning vid produktionsstället som övriga EU.

Vi ser också en hållbarhetsfördel med gårdsförsäljning där inte transporter till Systembolagets centrallager i Örebro behöver ske. I dag fraktas vinflaskor från exempelvis Kullabygdens vingård till Malmö och därefter vidare upp till centrallagret för att där lastas om, fraktas ner till Systembolaget på Väla i Helsingborg och där säljas. En onödig transportsträcka som är negativ för både miljön och den enskilda producenten.

Vinproduktion och arbetskraft

I en rapport från RUT, riksdagens utredningstjänst, undersöks några olika antaganden kring sysselsättning. Enligt ett exempel med ökad vinproduktion med 100–150 procent som utgår från att så skett i Storbritannien under en tioårsperiod (källa: Wine GB) beräknas antalet sysselsatta inom vinproduktion uppgå till cirka 500–600 personer i hela Sverige, givet dagens strukturer. Med samma antagande skulle då Skåne stå för hälften av dessa, beräknat på antalet sysselsatta, och landa på 250–300 personer. RUT:s andra exempel bygger på utgångspunkten 200 stycken vinodlare (det vill säga antalet uppskattade hobbyodlare idag) och att varje vinproducent i genomsnitt har 1–2 hektar odling var. Vid en sådan beräkning blir antalet sysselsatta inom vinproduktion istället mellan 700 och 1 600 personer totalt. Omsatt till Skåne med antagandet att länet har 50 % av produktionen så skulle det innebära 350–800 personer i sysselsättning, om vi antar att länet står för hälften av produktionen. Detta kan exempelvis jämföras med Storbritanniens vinindustri som beräknades sysselsätta ungefär 11 500 personer år 2019, där ungefär 3 500 hektar användes.

Turism

Vinturism tar plats som ett viktigt inslag i vinodlingar runt om i världen. Här har Skåne och Sverige möjlighet att utveckla besöksnäringen. Den regionala ekonomin utvecklas genom att vinbesökare inte enbart köper vin utan också gör andra inköp i regionen genom att övernatta och äta ute.

När det kommer till andra länder finns det en rapport från Nya Zeelands turistförening som presenterar information om vinturism i landet 2014. Trots att rapporten har nio år på nacken visar den att antalet turister som besökt en vingård redan då kom upp i en siffra på 220 000 per år mellan åren 2009 och 2013. Det motsvarar cirka 13 procent av alla turister, enligt Tourism New Zealand som RUT har tittat på. I rapporten framkommer det också att utländska vinturister spenderade drygt 32 procent mer än den genomsnittliga turisten redan 2013. Australiens branschorganisation har i en studie om australiensisk vinindustri fått fram att varje krona som produceras i vinindustrin genererar 2 kronor indirekt i de branscher som kan kopplas till andra branscher och man beräknar att varje sysselsatt person i vinindustrin genererar ytterligare 1,1 till 1,5 till andra branscher. Därmed kan vi med blicken framåt se möjligheterna för svensk gårdsförsäljning av vin kopplat till turism, besöksnäring och att bo, leva och verka på vår landsbygd. Vi är övertygade om att gårdsförsäljning kommer att ge Skåne och Sverige ett uppsving för kulinarisk turism framåt i kombination med upplevelsebaserad besöksnäring. Vi vill därför framhålla vikten av att få på plats gårdsförsäljning med snabbast möjliga hantering och leverans.

Denna motion ställer sig samtliga skånska moderata riksdagsledamöter bakom.

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Emma Ahlström Köster (M)

Lars Johnsson (M)

Louise Meijer (M)

Hans Wallmark (M)

Ulrika Heindorff (M)

Noria Manouchi (M)

Peter Ollén (M)

Boriana Åberg (M)